

Başvuru Numarası : 2023/1300
Toplantı Tarihi/Sayısı : 05.09.2024/45
Karar Numarası : 2024/950
Başvuran : R. Ü.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Kütahya T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumunda sağlık hizmetlerine erişiminin engellendiği, insanlık dışı ve insan onuruna yakışmayacak davranışlara maruz kaldığı için açlık grevine başladığı, kendisine açlık grevine uygun olarak gıda verilmediği ve ihtiyaç duyduğu oda değişiminin yapılmadığı, ayrıca Kurum Müdürü ile görüşmesinin engellendiği ve dilekçelerinin işleme alınmadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Tutulduğu ceza infaz kurumundaki insanlık dışı davranış ve insan onuruna yakışmayacak davranışlardan dolayı 27/4/2023 tarihinde açlık grevine başladığını, bir yetkili ile görüşene kadar açlık grevini bırakmayacağını,

b. Açlık grevinde olmasına rağmen koğuş ortamında tutulmasından dolayı psikolojik işkence gördüğünü,

c. Bulunduğu Kurumun kanunlara uymak yerine yanlış uygulamaları kanunlara uydurmaya çalıştığını, bu durumun insanların adalet inancını yok ettiğini ve insanlarda psikolojik travmalara yol açtığını ve böylece intihara teşebbüs veya koğuşu yakmak gibi sonuçlar doğurduğunu,

ç. Kurum İdaresine yazdığı dilekçelerin cevapsız bırakıldığını iddia etmekte, yazmış olduğu dilekçe örneklerini, tarih ve sayılarını Kurumumuz tarafından gönderilen yetkili ile yapacağı görüşmede bildireceğini beyan etmekte, gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Başvuranın dilekçesindeki iddia ve taleplere dair kendisiyle 19/7/2023 tarihinde Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) vasıtasıyla görüşme yapılmıştır. Görüşmede başvuran özetle:

a. Kendisinin kalp, kolesterol, koah, astım, bel fıtığı, uyuz gibi çeşitli hastalıklardan mustarip olduğunu; bel fıtığı için çektiği emar sonucunda ilgili hekimle, vücudundaki kızarıklıklar için dermatologla görüşmesi gerektiğinin bilindiğini ancak henüz ilgili yerlere sevkinin sağlanmadığını,

b. Hastalıkları çerçevesinde daha önce dilekçeyle diyet menü talep ettiğini fakat taleplerinin karşılanmadığını,

c. Hastalıkları ve ceza infaz kurumu yönetimine tepki olarak başlattığı açlık grevinin gereği olarak beslenmesine dikkat etmesi gerektiğini, ihtiyaç duyduğu gıdaların bazen tam olarak bazen eksik verildiğini, bazı

zamanlarda ise hiç sağlanmadığını, bir diğer ifadeyle tüketmesi gereken besinlerin hem sürekli biçimde temin edilmediğini hem de tedarikte gramaj/miktar yönünden bir düzenin söz konusu olmadığını,

ç. Hem uyuz rahatsızlığı hem de açlık grevinde oluşu sebebiyle koğuştta tutulmasının sakıncalı olduğunu, buna rağmen koğuştta tutulduğunu,

d. Kurum Müdürü ile görüşme taleplerinin ve dilekçelerinin defaatle cevapsız bırakıldığını ve zımnen reddedildiğini,

e. Kurumda temiz suya erişim noktasında sıkıntılarının yaşandığını, günde iki kez su verildiğini, verilen miktar ile kullanıcı sayısı karşılaştırıldığında su miktarının yetersiz kaldığını, bu sebeple sağlığa uygunluk bakımından bulunduğu ortamın çeşitli hastalıklara uygun ortam teşkil ettiğini; bütün koğuştlarda uyuz hastalığının bulunduğunu ve yayıldığını, normal prosedürde karantina uygulanması gerekirken koğuştta tedavi uygulamasının gerçekleştirildiğini iddia etmektedir.

4. Muhatap Kütahya T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuran R. Ü. ve başvuranın oğlu M. Ü.'nün talepleri üzerine 5/12/2022 tarihinden itibaren ... No.lu odada birlikte barındırılmaya başlandığı, başvuranın Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) kayıtları incelendiğinde 23/12/2022 tarihinde İdare tarafından tutulan tutanakta, başvuranın 23/12/2022 tarihinde vermiş olduğu açlık grevi dilekçesine istinaden başvuran ile görüşüldüğü, görüşmede başvuranın oğlu ile birlikte tekli odada barınmak istediğini veya dilekçesinde belirttiği on kişi ile birlikte başka bir koğuştta barınmak istediğini ifade ettiği, bu talebin Kurum İdaresi tarafından uygun görülmemesi üzerine başvuranın açlık grevine girdiğinin görüldüğü, başvuranın psikososyal servis ve revir birimi ile görüşmeyi reddettiği, açlık grevine başladığı,

b. Açlık grevi süresince başvuranın tuz, şeker, limon vs. eksik verildiği iddiasına istinaden doktor reçetesi ile miktarları belirlenmiş gıda maddelerinin kendisine verildiğine dair belgelerin yazı ekinde sunulduğu ancak revir ve sağlık muayenesi, psikolog ve sosyolog görüşlerine başvuranın kendi isteği ile çıkmadığı, yine buna dair dilekçelerin yazı ekinde sunulduğu, başvuranın gerek Kurumda gerekse barındırıldığı diğer ceza infaz kurumlarında çok sayıda açlık grevi ve ölüm orucu eyleminde bulunduğunun UYAP kayıtlarından anlaşıldığı, her ne kadar başvuranın 27/4/2023 tarihinde ölüm orucuna başladığını beyan ettiği bilinse de kendisine zarar verme durumundan dolayı tekli odaya alınmadan barındırıldığı ... No.lu odada ölüm orucu eyleminin takip edilmeye başlandığı ancak yapılan istihbarat çalışmaları neticesinde, incelenen oda-kamera görüntüleri, başvurana ait kantin alışveriş fişleri ve oda içerisinde barındırılan diğer hükümlülerden alınan ifadeler doğrultusunda başvuranın çeşitli gıda maddeleri tükettiği anlaşıldığından eylemi sonlandırılarak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bilgi verildiği,

c. Kurumun su ihtiyacının Kurum yerleşkesinde bulunan üç adet su kuyusundan karşılandığı, ülkemizin genelinde yaşanan kuraklık ve yağışların azalması sonucunda kuyulardaki sulara azalmalar olduğu, bu nedenle Kurumun çevresindeki beş bölgede ölçüm yaptırıldığı, saniyede 2-2,5 litre su çıktığı, Kurum kapasitesi düşünüldüğünde bu suyun yetersiz kaldığı, bu nedenle ilgili belediye tarafından ve Kütahya Orman Bölge Müdürlüğünden sağlanan su tankerleri ile günlük 4'er seferde toplam 150 ton su takviyesi yapıldığı, suyun aralıklarla verilerek mağduriyetin en alt seviyeye indirilmeye çalışıldığı, kalıcı çözüm bulmak adına Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile yapılan görüşmelere istinaden Kuruma 3,5 km uzaklıkta bulunan Parmakören Mahallesi mevkiinde belirlenen bölgede gerekli ölçüm çalışmalarının yapıldığı, burada saniyede 35-40 litreye yakın su olabileceğinin belirlendiği ve yapılacak sondaj çalışmasıyla Kurumun su probleminin kalıcı olarak çözülmesinin hedeflendiği belirtilmektedir.

5. Muhatap Kurumun cevabi yazısı başvurana iletilmiş ancak başvuran tarafından Kurumumuza yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı*" başlıklı 17'nci maddesi; "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı hâller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*" hükmünü haizdir.

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun Görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

8. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön İnceleme Yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili hükmü şöyledir:

"*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tutulur (...)*"

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar Türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

11. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli Kabul Edilmezlik Kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) *Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*

(2) *Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiaları ve talepleri ile muhatap Kurumun yanıtları, konuya ilişkin mevzuat hükümleriyle birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

14. Somut başvuru, başvuranın; insanlık dışı ve insan onuruna yakışmayacak davranışlara maruz kaldığı için açlık grevine başladığı, açlık grevine uygun gıdaların verilmediği ve oda değişimi yapılmadığı, Kurum Müdürü ile görüşmesinin engellendiği ve dilekçelerinin işleme alınmadığı iddialarına ilişkindir.

15. Başvuranın söz konusu iddialarına ilişkin muhatap Kurum tarafından; başvuranın 23/12/2022 tarihinde vermiş olduğu açlık grevi dilekçesine istinaden başvuran ile görüşüldüğü, başvuranın oğlu ile birlikte tekli odada barınmak istediği veya dilekçesinde belirttiği on kişi ile birlikte başka bir koğuştta barınmak istediği, bu talebin Kurum İdaresi tarafından uygun görülmemesi üzerine başvuranın açlık grevine girdiği, başvuranın açlık grevi süresi zarfında tuz, şeker, limon vs. eksik verildiği iddiasına istinaden hekim reçetesi ile miktarları belirlenmiş gıda maddelerinin kendisine verildiğine dair belgelerin yazı ekinde sunulduğu ancak revir ve sağlık muayenesi, psikolog ve sosyolog görüşlerine başvuranın kendi isteği ile çıkmadığı, yine buna dair dilekçelerin yazı ekinde sunulduğu, her ne kadar başvuran 27/4/2023 tarihinde açlık grevine başladığını beyan etmiş olsa da kendisine zarar verme durumundan dolayı başvuranın tekli odaya alınmadan barındırıldığı, ... No.lu odada açlık grevi eyleminin takip edilmeye başlandığı ancak incelenen kamera görüntüleri, başvurana ait kantin alışveriş fişleri ve oda içerisinde barındırılan diğer hükümlülerden alınan ifadeler doğrultusunda başvuranın çeşitli gıda maddelerini tükettiği anlaşıldığından eyleminin sonlandırılarak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bilgi verildiği, Kurumun su ihtiyacı doğrultusunda gerekli çalışmanın ve planlamanın yapıldığı hususları belirtilmiştir.

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3'üncü maddesinin demokratik toplumların en temel değerlerinden birini kapsadığını belirtmektedir. En zor koşullarda bile Sözleşme, işkenceyi ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezayı kesin ifadelerle yasaklamaktadır. 3'üncü madde istisnalara ilişkin bir hüküm getirmez ve 15'inci maddenin ikinci paragrafı uyarınca, kişinin yaşamını tehdit eden acil bir durum söz konusu olduğunda bile bu maddeden herhangi bir sapmaya izin verilmez (AİHM, Selmouni/Fransa [BD], B. No: 25803/94, 28/7/1999, para. 95; Assenov ve diğerleri/Bulgaristan, B. No: 24760/94, 28/10/1998, para. 93).

17. AİHM, bir kötü muamelenin AİHS'in 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini, bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, Bouyid/Belçika, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

18. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (Anayasa Mahkemesi, Beyza Metin, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45). İşkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da AİHM, "makul şüphe bulunmaması" şeklinde ya da "bütün makul kuşkunun ötesinde" bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak AİHM, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, İrlanda/Birleşik Krallık, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

19. Başvuranın Kurum Müdürü ile görüştürülmediği iddiası ile kötü muamele iddiası, muhatap Kurumun cevabi yazısı ve ilgili mevzuat hükümleriyle birlikte değerlendirildiğinde; açlık grevi bağlamında kötü muameleyle maruz kalmış olduğuna dair somut iddialar sunmadığı, başvuru dilekçesi ve SEGBİS görüşmesinde somut bir iddia sunulmaksızın bir değerlendirme yapılmasının da olanaklı olmadığı, ayrıca başvuranın kötü muamele iddialarının makul kuşku kalmayacak şekilde kanıtlandığı sonucuna varmanın da mümkün olmadığı değerlendirilmiştir.

20. Alıkonulmuş kişiler, alıkonulmanın doğasından kaynaklanan koşullar nedeniyle savunmasız bir konumdadır. Bu nedenle onların doğrudan ya da dolaylı olarak kötü muamele teşkil edecek tutumlardan korunması konusunda idarenin pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Kişinin fiziksel refahı ve kişiye sunulacak tıbbi koruma da idarenin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirildiğinde; mahpusların alıkonulmanın doğasından kaynaklanan zorlukların dışında zorluk ve sıkıntı yaşamaması, insan onuruna uygun bir şekilde sağlıklarının korunması ve gereken tedavi hizmetlerine tam ve zamanında erişebilmesi gerekmektedir (AİHM, Kudla/Polonya, B. No: 30210/96, 26/10/2000, para. 94).

21. Öte yandan, bir mahpusun hekim tarafından muayene edilmesi ve bu bağlamda sağlık hizmetlerinden faydalanıyor olması doğrudan tıbbi yardımın yeterli olduğu anlamına gelmemektedir (AİHM, Hummatov/Azərbaycan, B.No:9852/03 ve 13413/04, 29/11/2007, para. 116). Yetkililerin kişinin alıkonulduğu süre boyunca sağlık durumuna ilişkin kapsamlı ve düzenli kayıt tutması (AİHM, Khudobin/Rusya, B. No:59696/00, 26/10/2006, para. 83) ve tedavi hizmetlerinin hızlı, doğru ve sistematik olması da (AİHM, Melnik/Ukrayna, B. No:72286/01, 28/3/2006, para. 104-106) devletin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında pozitif yükümlülükleri arasındadır. Bu çerçevede ceza infaz kurumunda sunulan sağlık hizmetlerinin halka genel olarak sunulan sağlık hizmetleriyle kıyaslanabilir düzeyde olması beklenmektedir (AİHM, Blokhin/Rusya, B. No:47152/06, 23/3/2016, para. 137).

22. Somut başvuruda başvuran, her ne kadar tedaviye erişiminin engellendiğini, hastane sevklerinin yapılmadığını, uyuz hastalığından mustarip olduğunu, Kurum İdaresine yazdığı dilekçelerin işleme alınmadığını iddia etmiş olsa da, söz konusu iddialara ilişkin başvuranın sağlık kayıtları ve tüm dosya kapsamında yapılan inceleme araştırma neticesinde;

a. Başvuranın kronik kalp, astım, uyuz, vücut kızarıklıkları gibi hastalıklarından dolayı ilgili birimlere sevk edildiği, düzenli olarak muayene edildiği, reçete düzenlendiği, tedavi ve ilaç süreçlerinin takip edildiği, bu bağlamda 13/12/2022 tarihinden 14/7/2023 tarihine kadar çeşitli zamanlarda ve birçok kez tıbbi yardıma eriştiği, başvuran için mevzubahis zaman dilimi içerisinde 16 kez reçete düzenlendiği,

b. Acil durumlar söz konusu olduğunda 16/4/2023 ve 24/7/2023 tarihlerinde 112 acil sağlık ekiplerince müdahale edildiği anlaşılmaktadır.

23. Başvuruya ilişkin evraklar bir bütün olarak değerlendirildiğinde muhatap Kurumda bulunduğu süreçte başvuranın görüşme taleplerine cevap verildiği, tedaviye ulaşabildiği, revire çıkabildiği, hastane sevklerinin gerçekleştirildiği, gerektiğinde hastaneye yatışının yapıldığı, Kurum şartları dikkate alınarak hastalığına uygun bir koşuğa bulundurulduğu anlaşılmıştır. Muhatap Kurum tarafından gönderilen bilgi ve belgeler incelendiğinde, başvuranın mezkûr taleplerine ilişkin kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

5/9/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Afişan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye

Ek: 2024/950 R. Ü. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

20.09.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : R. Ü.
Karar Numarası : 2024/950

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin altı ay olduğu görülmektedir.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığından sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>